

Huvudman

Västerås Idrottsgymnasium AB
jan.walther@walthers.se

Beslut

Datum 2025-12-05

Dnr SI 2025:4349

Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Västerås Idrottsgymnasium i Västerås kommun;
nu fråga om uppföljning av beslut den 25 juni 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 genomfört en tillsyn av Västerås Idrottsgymnasium i Västerås kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning, garanterad undervisningstid, lärare, tillgång till elevhälsa och rätten att läsa om en kurs.

Skolinspektionen har den 25 juni 2025 beslutat att förelägga Västerås Idrottsgymnasium AB att senast den 3 november 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna rörande undervisning, garanterad undervisningstid, lärare, tillgång till elevhälsa och rätten att läsa om en kurs.

Huvudmannen begärde den 7 juli 2025 en omprövning av beslutet och Skolinspektionen fattade den 8 juli 2025 beslut om att inte ändra beslutet (dnr SI 2025:6759).

Västerås Idrottsgymnasium AB har den 3 november 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Västerås Idrottsgymnasium AB har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpits.

Motivering av beslutet

Undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 25 juni 2025 bedömde Skolinspektionen att undervisningen på Västerås Idrottsgymnasium inte var organiserad så att läraren i kurserna gavs förutsättningar att fullt ut genomföra undervisningen utifrån författningarnas krav. Huvudmannen hade en behörig lärare för kurserna idrott och hälsa specialisering 1 och 2 samt tre tränare för

idrottsinriktningarna och idrottsinriktningarna var schemalagda samtidigt. Tränarna fanns på plats under lektionerna, medan den kursansvarige läraren var schemalagd i de olika inriktningarna i tre olika lokaler samtidigt och rörde sig mellan dem. För inriktningen idrott och hälsa specialisering 2 med hästinriktning framgick att en elev hade den inriktningen. Eleven var ensam under sina lektionspass utan att någon vuxen var närvarande. Endast under två lektioner under läsåret 2024/25 hade läraren varit med på lektionen. Undervisningen var således systematiskt organiserad genom schemaläggning så att en stor del av lektionstiden i kurserna fick ske utan en närvarande lärare, då denne var schemalagd i annan lokal. Detta fick till följd att ungefär två tredjedelar av undervisningen i idrott och hälsa specialisering 1 och 2 med inriktningarna fotboll, gym och innebandy och nästan all undervisning i idrott och hälsa specialisering 2 med hästinriktning, inte bedömdes vara lärarledd undervisning. Vidare bedömdes det att undervisningen i idrott och hälsa specialisering 1 och 2 endast delvis bedrevs av den kursansvarige läraren samt att lektionerna med tränarna inte var lärarledd undervisning.

Huvudmannen har den 3 november 2025 redovisat vidtagna åtgärder. Huvudmannen uppger i redovisningen vilka lärare som ansvarar för respektive ämnes kurs respektive nivå. Huvudmannen har också bifogat scheman för lärare och elever. Av redovisningen framgår att respektive idrottsinriktning nu har en lärare som är schemalagd i den lokal där undervisningen bedrivs.

Den 25 november 2025 har huvudmannen inkommit med en skrivelse av vilken det framgår att skolan inte har några elever med hästinriktning detta läsår.

Rättslig reglering

I skollagen avses med begreppet undervisning sådana processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får, som huvudregel, bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

En legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Genom legitimationen och bestämmelsen om ansvar för undervisningen förtydligas den legitimerade lärarens individuella yrkesansvar, d.v.s. vem som ska vara direkt ansvarig för undervisningen och kunna ställas till svars

vid eventuella brister i den professionella yrkesutövningen. Lärare som inte omfattas av denna paragraf har självfallet också ett ansvar att bedriva en så bra undervisning som möjligt, men i dessa fall är det rektorn som ytterst är ansvarig (prop. 2010/11:20 s. 27 och 82).

Undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av undervisningsbegreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s. 633).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver.

Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s. 47).

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Läraren ska stimulera, handleda och stödja eleven samt stärka varje elevs vilja och förmåga att lära. (Läroplan för gymnasieskolan, 2.1 Kunskaper, Lgy 11)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 25 juni 2025 bedömde Skolinspektionen att Västerås Idrottsgymnasium AB inte uppfyllde författningarnas krav avseende

garanterad undervisningstid. Detta då Skolinspektionen bedömt att delar av undervisningen inte var lärarledd vilket innebar att dessa delar inte utgjorde undervisning och därmed inte kunde tillgodoräknas i den garanterade undervisningstiden. Samtliga elever hade under läsåret 2024/25 fått mindre undervisning än huvudmannen fördelat i sin timplan. För eleverna som hade idrott och hälsa specialisering 1 och/eller 2 med inriktningarna fotboll, gym eller innebandy var det två tredjedelar av kursen, motsvarande 86 timmar, som inte utgjort undervisning och för hästinriktningen var det mer än så. Den marginal som huvudmannen gjort i sin timplan var inte tillräcklig för att kompensera för den undervisningstid som eleverna gått miste om. För elever som gick i år 3 hade huvudmannen inte möjlighet att kompensera för bortfallet i tid. Eleverna fick således inte den garanterade undervisningstiden. För elever som gick i år 1 och 2 bedömdes det dock fortfarande finnas en möjlighet för huvudmannen att under kommande läsår kompensera så att eleverna ges den garanterade undervisningstiden.

Huvudmannen har den 3 november 2025 redovisat vidtagna åtgärder. Som en del av redovisningen har huvudmannens inkommit med beslut om antalet undervisningstimmar för varje kurs respektive ämne för elever som började sina gymnasiestudier 2023, 2024 och 2025. Huvudmannen har även redogjort för hur eleverna ska kompenseras för den tid som inte varit undervisningstid under läsåret 2024/25. Av redovisningen framgår att undervisningstiden för eleverna i nuvarande år 2 och 3 utökats för att kompensera för den förlorade undervisningstiden samt att huvudmannen även lagt till en marginal i sin schemaläggning.

Rättslig reglering

I skollagen avses med begreppet undervisning sådana processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen)

Utbildningen på nationella program ska bedrivas som heltidsstudier. (16 kap. 17 § skollagen)

Eleverna har rätt till ett minsta antal undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid). Den garanterade undervisningstiden för elever på högskoleförberedande program är 2 180 undervisningstimmar. (16 kap. 18 § skollagen)

Av 1 kap. 3 § gymnasieförordningen framgår att med garanterad undervisningstid avses den minsta undervisningstid i timmar som eleverna ska erbjudas enligt 16 kap. 18 § skollagen.

Enligt gymnasieförordningen anges att för nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde, gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid. (4 kap. 22 § gymnasieförordningen¹)

För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 gäller följande i stället. För nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje nivå i ett ämne, varje ämnesområde, gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. (4 kap.22 § gymnasieförordningen enligt lydelse i SFS 2023:654)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 25 juni 2025 bedömde Skolinspektionen att Västerås Idrottsgymnasium AB inte uppfyllde författningarnas krav avseende att undervisningen ska bedrivas av behöriga och legitimerade lärare. Detta då den övervägande delen av undervisningen bedrevs av lärare som saknade behörighet för undervisningen och i flera ämnen saknade lärare även legitimation. De aktuella obehöriga lärarna hade varit anställda och undervisat i tre år (två lärare), åtta år (två lärare) och en längre än så, utan att huvudmannen försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare. Vidare hade huvudmannen inte fördelat sina lärarresurser på ett sätt så att eleverna undervisades av lärare som var behöriga för den undervisning som de bedrev.

Huvudmannen har den 3 november 2025 redovisat vidtagna åtgärder. Som en del av redovisningen har huvudmannen inkommit med en förteckning över vilka lärare som kommer att bedriva undervisningen läsåret 2025/26 och vilka kurser respektive nivåer i ämnen dessa lärare undervisar i. Huvudmannen har även lämnat in rekryteringsförsök i form av annonser, av vilka framgår att huvudmannen försökt rekrytera lärare i idrott och hälsa specialisering och tävlingsidrott, svenska, religionskunskap, filosofi, psykologi, ledarskap och organisation, spanska, naturkunskap, engelska, tyska och geografi. Huvudmannen uppger i redovisningen att

¹ Enligt lydelse i SFS 2022:1617 samt övergångsbestämmelse punkt 3 i SFS 2023:654.

huvudmannen inte har kunnat rekrytera legitimerade och behöriga lärare fullt ut och därför tecknat årsanställningar med de obehöriga lärare som har bedömts ha tillräcklig kompetens. Två av skolans lärare kommer att påbörja vidareutbildning av lärare (VAL) i januari 2026.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisning, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s. 47).

För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 268f).

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84f). Av förarbetena till 2 kap. 18 § skollagen framgår att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka

finna en lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 25 juni 2025 bedömde Skolinspektionen att Västerås Idrottsgymnasium AB inte uppfyllde författningarnas krav vad gäller elevhälsans omfattning och arbete. Detta då kuratorn inte deltog i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan.

Huvudmannen har den 3 november 2025 redovisat vidtagna åtgärder. Huvudmannen uppger i redovisningen hur tillgången till kurator har säkerställts samt hur och till vilket ändamål kuratorn används inom elevhälsan på individ-, grupp- samt organisationsnivå. Bland annat framgår det att huvudmannen har informerat elever och vårdnadshavare om hur de kan komma i kontakt med kuratorn. Kuratorn har även presenterat sig vid läsårsstart höstterminen 2025 för elever i år 1. Vidare framgår det att kuratorn finns tillgänglig för individuella samtal vid behov. Kuratorn deltar regelbundet och kontinuerligt vid elevhälsans möten på skolenheten, vilket säkerställer att kuratorn är delaktig i skolans samlade elevhälsoarbete på individ- och gruppnivå. Kuratorn medverkar även aktivt i skolans systematiska kvalitetsarbete. Huvudmannen har även redogjort för huvudmannens elevhälsoarbete på koncernnivå.

Rättslig reglering

För eleverna i gymnasieskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen)

Den 2 juli 2023 trädde lagändringar som förtydligar elevhälsans uppdrag i kraft. I bestämmelsens första stycke infördes följande tillägg. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Av förarbeten framgår att tillägget endast är ett förtydligande av nu gällande reglering (prop. 2021/22:162, s. 145).

I förarbeten framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma generella faktorer. Elevhälsans arbete bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Det betonas att arbetet förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. I förarbetena anges vidare att på den individuella nivån har elevhälsan ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. (prop. 2009/10:165 s. 276).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Rätten att läsa om en kurs

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 25 juni 2025 bedömde Skolinspektionen att Västerås Idrottsgymnasium AB inte uppfyllde författningarnas krav avseende elevers rätt att gå om kurser. Detta då elever som fått betyget F i en kurs inte alltid gavs möjlighet att gå om kursen.

Huvudmannen har den 3 november 2025 redovisat vidtagna åtgärder. Huvudmannen uppger i redovisningen att 19 elever i nuvarande år 2 och 3 fick betyget F i en eller flera kurser under läsåret 2024/25. Samtliga 19 elever har erbjudits att gå om kurserna men ingen av eleverna har tackat ja till erbjudandet.

Rättslig reglering

Om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört kursen två gånger och inte fått lägst betyget E får eleven gå om kursen ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. Om en elev har fått betyget F på en stor andel av kurserna under ett läsår får eleven, om det finns särskilda skäl, gå om också sådana kurser som eleven fått lägst betyget E på under läsåret. (9 kap. 1 § gymnasieförordningen enligt lydelse i SFS 2022:1617 samt övergångsbestämmelse punkt 3 i SFS 2023:654)

För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 gäller följande istället. Om en elev inte har fått godkänt betyg i ett ämne på en viss nivå, har eleven rätt att läsa den aktuella nivån på nytt en gång. Har eleven slutfört samma nivå i ett ämne två gånger och inte fått ett godkänt betyg får eleven läsa nivån på nytt ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. (9 kap. 1 § gymnasieförordningen SFS 2023:654)

Rektorn fattar beslut enligt 5 kap. 1 § efter det att eleven och berörda lärare har fått yttra sig. Om eleven inte har fyllt 18 år ska även elevens vårdnadshavare yttra sig. (9 kap. 5 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Charlotte Rosengren

Beslutsfattare
Signerat av: Charlotte Rosengren

X Lars-Henrik Bergström

Föredragande
Signerat av: Lars-Henrik Bergström